

ጻፍኞች፡- መንበረሰሐይ ታደሰ

ሐገሥ ወልዱ

ሂሩት መለሰ

ታፈሰ ይርጋ

አልማው ወሌ

አመልካች፡- የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን - ደቡብ ሪጅን

- ነገረ ፈጅ ቢንያም አስጢፋኖስ - ቀረበ

ተጠሪ፡- ሳሙኤል ቁልቦ - ቀረበ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

ጉዳዩ አስቀድሞ በተሰጠኝ የደረጃ እድገት መሠረት ይከፈለኝ የነበረው ተጨማሪ ደመወዝ ያለአግባብ ስለተቋረጠብኝ ይኸው ሕገ ወጥ ድርጊት ተወግዶ ጭማሪው ደመወዝ እንዲከፈለኝ ይደረግልኝ በማለት ተጠሪ በመሠረተው ክስ መነሻነት የተካሄደውን ክርክር የሚመለከት ነው። ክርክሩ የተጀመረው በአዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍ/ቤት መደበኛ ጉዳይ ችሎት ሲሆን፣ ፍ/ቤቱ ከአመልካች የቀረበውን ክርክር ከሰማ በኋላ፣ ጭማሪው በእድገት ሳይሆን በስህተት ተሰጥቶ የነበረ ለመሆኑ በማስረጃ ማረጋገጡን በመግለጽ የተጠሪን ክስ ውድቅ አድርጎአል። በሌላ በኩል ደግሞ ተጠሪ በደቡብ ብ/ብ/ሕ/ክልላዊ መንግስት ጠ/ፍ/ቤት ይግባኝ በማቅረቡ ክርክሩ በድጋሚ ተሰምቶአል። በመቀጠልም ፍ/ቤቱ አመልካች አንዴ የሰጠውን ውሳኔ በራሱ የሚሸርበት አግባብ የለም የሚል ምክንያት በመስጠት በከፍተኛው ፍ/ቤት የተሰጠውን ውሳኔ ሽሮአል። የሰበር አቤቱታ የቀረበው በዚህ ላይ ነው።

አመልካች ግንቦት 13 ቀን 2001 ዓ.ም በጻፈው ማመልከቻ አቤቱታ ባቀረበበት ውሳኔ ላይ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሞአል የሚልበትን ምክንያት በመግለጽ አቤቱታውን አቀርቦአል። በበኩላችንም አቤቱታውን መሠረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርቦን ክርክሩን ሰምተናል። በመቀጠልም ግራቀኝ ወገኖች ያሰሙትን ክርክር አቤቱታ ከቀረበበት ውሳኔ እና ከሕጉ ጋር አገናዝቦን ተመልክተናል።

የተጠሪ የክስ ምክንያት በተሰጠኝ የደረጃ እድገት መሠረት ሲከፈለኝ የነበረው የደመወዝ ጭማሪ ያለአግባብ ተቋርጦብኛል የሚል ሲሆን፣ አመልካች ደግሞ ተጠሪ ቀደም ሲል ሲሠራበት ከነበረው የሃዋሳ ከተማ አስተዳደር ጽ/ቤት ሥራ አስኪያጅነት ተመሳሳይ ደረጃ ወደሆነው የሪጅን ምክትል ሥራ አስኪያጅነት ነው የተሳተፈው። ሁለቱም ሥራዎች እኩል ደረጃ ያላቸው ሲሆኑ ዝውውሩ ሲደረግ የደመወዝ ለውጥ ማዘዣው በስህተት በመሠራቱ ነው ችግሩ የተፈጠረው። የተሠራው ስህተት እንደታወቀም የአርምት አርምጃ ተወስዶአል በማለት እንደተከራከረ ከመዝገቡ ለማየት ችለናል። ክርክሩን በመጀመሪያ ደረጃ የሰማው የሃዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍ/ቤት መደበኛ ጉዳይ ችሎትም አመልካች ያቀረበው የፍራ ነገር ክርክር ትክክል ሆኖ በማግኘቱ ቀደም ሲል ተሰጥቶ የነበረው የደመወዝና የደረጃ እድገት የተነሳው (የተሰጠው) በአግባቡ ነው እሚል መደምደሚያ ደረሰአል። የክልሉ ጠ/ፍ/ቤትም በከፍተኛው ፍ/ቤት የተሰጠውን ውሳኔ የሻረው በፍራ ነገር ረገድ ያረጋገጠው የተለየ ነገር አግኝቶ ሳይሆን፣ አመልካች እራሱ የሰጠውን ውሳኔ ያለምክንያት መልሶ መለወጥ የሚችልበት አግባብ የለም። “አንደ ፍ/ቤት እራሱ የወሰነውን ውሳኔ መከለስ /Review of judgment/ ማድረግ የማይችል ከመሆኑም በተጨማሪ ውሳኔው የሚመረመረው ለመመርመር ስልጣን ባለው በሌላ አካል በjudicial review ነው።” የሚሉትን ምክንያቶች በመስጠት እንደሆነ ከውሳኔው ይዘት ለመገንዘብ ችለናል።

እንደምንመለከተው የከፍተኛው ፍ/ቤት ተጠሪ ቀድሞ ከነበረው የተለየ ደመወዝና ጥቅም ወደሚያስገኝ ከፍተኛ ደረጃ ወዳለው ቦታ አልተዛወረም እሚል መደምደሚያ ላይ በመድረሱ ክሱን ውድቅ ያደረገ ሲሆን፣ ተጠሪ ግን አንዴ የተሰጠኝ ደመወዝ ልነጠቅ አይገባም ከማለት አልፎ በእርግጥም በኋላ የተመደበበት ቦታ ከቀድሞው የተለየ እና ከፍተኛ ደመወዝ የሚያስገኝ ስለመሆኑ አላስረዳም። ይግባኝን የሰማው ጠ/ፍ/ቤትም አመልካች ቀደም ሲል በተጻፈው ደብዳቤ መሠረት ሲከፈል የነበረውን ደመወዝ በተገቢው የእድገት አሰጣጥ መሠረት የተገኘ አይደለም በማለት የማስተካከያ እርምጃ መውሰድ ይችላል ወይስ አይችልም? በሚለው ነጥብ ላይ በመወሰን ውሳኔ ከመስጠት አልፎ በከፍተኛው ፍ/ቤት የተረጋገጠውን ፍሬ ነገር እውነት አይደለም እሚል መደምደሚያ ላይ ሲያደርስ የሚችል ማስረጃ አግኝቻለሁ አላለም። በመሆኑም በዚህ ሰበር ችሎት ሊወሰን የሚገባው ጭብጥ አመልካች የቀድሞ ውሳኔህን መለወጥ ወይም ማረም አትችልም የሚባልበት የሕግ አግባብ አለ ወይ? የሚለው ነው።

በአመልካች እና በተጠሪ መካከል ያለው ግንኙነት የአሠሪና ሠራተኛ ግንኙነት ነው። አመልካች በአሠሪነቱ ተጠሪንም ሆነ ሌሎች ሠራተኞቹ የሚያስተዳድረው፣ የደረጃ እድገት አሰጣጥም ሆነ የደመወዝ አከፋፈል ወይም አመዳደብ የሚወሰነው ባለው አሠራር እና ድርጅታዊ መዋቅሩ መሠረት እንደሆነ ይገመታል። በተያዘው ጉዳይ ተጠሪ በኋላ የተመደበበት የሥራ ቦታ ቀድሞ ከነበረበት የሥራ ቦታ ተመሳሳይ በመሆኑ ተጨማሪ ደመወዝ የሚያገኝበት አግባብ እንደሌለ በፍሬ ነገር ረገድ ተረጋግጦአል። ይህ ማለት ደግሞ ቀደም ሲል ተሰጥቶ የነበረው ውሳኔ የፍሬ ነገር መሠረት ስለሌለው ስህተት ነው ማለት ነው። ተጠሪ ተጨማሪ ደመወዝ እንዲከፈለው የሚያዘው ደብዳቤም የተጻጸፈው በተሳሳተ ውሳኔ ላይ በመመስረት በመሆኑ አመልካች ስህተቱን በማረም ተለዋጭ ውሳኔ ከመስጠት የሚያግደው የሕግም ሆነ የፍሬ ነገር ምክንያት የለም። አመልካች በሥራው መሪነቱ (በአሠሪነቱ) ትክክል ነው ብሎ በሚያምነው መሠረት የመወሰን ሥልጣን ያለው እንደመሆኑ ስህተት መስሎ የታየው የራሱንም ውሳኔ ማረም ያለበት እራሱ እንጂ የተሳሳተ ውሳኔ ሰጥቻለሁና አርምልኝ ብሎ ለሌላ አካል አቤቱታ የሚያቀርብበት የህግ አግባብ የለም። አግባብ የሚሆነው በውሳኔው ተጎድቻለሁ የሚለው ወገን (ሠራተኛ) የውሳኔ ሕጋዊነት ይታይልኝ (ይመርመርልኝ) በማለት ሥልጣን ላለው አካል አቤቱታ ሲያቀርብ ነው። ተጠሪም ያደረገው ይኸው ሲሆን፣ አመልካች ውሳኔውን ያረመው በአግባቡ ሆኖ በመገኘቱ ክሱ ተቀባይነት የለውም በማለት ክሱን በሰማው ፍ/ቤት ተወስኖአል። በመሆኑም የጠ/ፍ/ቤቱ ለጉዳዩ አግባብነት የሌለው የJudicial Review መርህ በመጥቀስ የሰጠው ውሳኔ ትክክል ሆኖ አላገኘነውም። ውሳኔው በሕግ አተገባበር ረገድ መሠረታዊ ስህተት የተፈጸመበት ነው ለማለት ችለናል።

ው ሳ ኔ

1. በደቡብ ብ/ብ/ሕ/ክ/መ/ጠ/ፍ/ቤት በመ.ቁ 24637 የካቲት 24 ቀን 2001 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ 348(1) መሠረት ተሸርአል።
2. የአዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍ/ቤት መደበኛ ጉዳይ ችሎት በመ.ቁ 5223 ህዳር 9 ቀን 2001 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ ፀንቶአል። በዚህ መሠረትም አመልካች የቀድሞውን ውሳኔ ያረመው በሕግ አግባብ ነው ብለናል።
3. በዚህ ሰበር ችሎት በተደረገው ክርክር ግራ ቀኝ ወገኖች ወጪና ኪሣራቸው ይቻቻሉ ብለናል።
መዝገቡ ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ራ/ታ